

Til lovforslag nr. L 64. Betænkning afgivet af udvalget den 18. februar 1982

Betænkning

over

Forslag til lov om en undersøgelse af visse forhold vedrørende post- og telegrafvæsenet

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder og har herunder stillet spørgsmål til justitsministeren, som denne har besvaret skriftligt. Da lovforslaget er en genfremsættelse af et i dette folketingsårs 1. samling fremsat lovforslag, har også det materiale, der lå til grund ved udvalgsbehandlingen af det tidligere fremsatte lovforslag, været inddraget i udvalgets arbejde. Et af udvalget stillet spørgsmål til justitsministeren er optrykt som bilag til betænkningen tillige med justitsministerens besvarelse heraf.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, det konservative folkepartis, venstres, centrum-demokraternes, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det af flertallet stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*, idet mindretallet kan tilslutte sig justitsministerens betænkkeligheder ved den udvidelse af kommissoriet, som ændringsforslaget indeholder, således som de fremgår af bilaget til betænkningen.

Et *andet mindretal* (fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse*, men vil redegøre for sin stilling til det stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *tredje mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) har både ved 1. behandling og under udvalgsarbejdet understreget, at lovforslagets formulering om, at kommissi-

onsdomstolen skal tage udgangspunkt i rigsrevisionens beretning om post- og telegrafvæsenet, givet vil komme til at betyde endnu et opkøb af den kritik, som gennem de sidste par år er blevet rettet mod postvæsenet.

Det vil i alt væsentligt sige en konstatering af, at der er rod i budgetstyringen, at ledelsen af driften har været elendig, samt at »produktiviteten har været for lav«, som man siger. Især det sidste har givet anledning til konstante angreb på de ansatte ved postvæsenet.

I denne situation har det været umuligt for de ansatte, især på postterminalen, at trænge igennem med deres vurdering af årsagerne til de kaotiske tilstande.

Blandt de meget væsentlige årsager er, at transportanlægget er under al kritik, at tilrettelæggelsen af arbejdet overhovedet ikke fungerer, samt at indretningen af postterminalen er foregået uden mindste hensyntagen til arbejdsmiljøproblemerne. Der er således en direkte sammenhæng mellem sygdomsfravær (på grund af luftvejssygdomme, allergier, ryg- og skuldersmerter osv.) og den manglende interesse i at skabe et rimeligt arbejdsmiljø.

Det er således oplagt, at der ikke kan laves en bare nogenlunde grundig undersøgelse af forholdene inden for postvæsenet, hvis man ikke inddrager de ansatte og deres sikkerheds- og tillidsrepræsentanter.

Derfor foreslog mindretallet under udvalgsbehandlingen et ændringsforslag til kommissionsdomstolens kommissorium, sådan at der var større sandsynlighed for en reel vurdering af årsagerne til postskandalen og dermed større mulighed for en placering

af ansvaret. Dette blev imidlertid afvist af udvalgets flertal.

Flertallet (inklusive socialdemokratiets medlemmer af udvalget) afviste også følgende betænkningssbidrag:

»Idet udvalget bemærker, at der i kommissionsdomstolens undersøgelser også vil kunne indgå anlægsbeslutninger og driftstekniske forhold, samt at justitsministeren ved lovforslagets 1. behandling udtalte, at også de ansatte på postterminalen samt disses sikkerheds- og tillidsrepræsentanter vil kunne inddrages i kommissionsdomstolens undersøgelser, udtaler udvalget, at det finder, at en klarlægning af ansvaret for tilstandene inden for post- og telegrafvæsenet forudsætter, at kommissionsdomstolen kender de ansattes vurdering af årsagerne til problemerne, herunder de tekniske vanskeligheder i postterminalen, de arbejdsmiljømæssige problemer samt tilrettelæggelsen af arbejdet.

Udvalget lægger derfor vægt på, at de ansatte og deres sikkerheds- og tillidsrepræsentanter inddrages og høres.«

Efter denne afvisning tyder alting på, at et flertal af partierne ikke ønsker at finde ud af, hvad der virkelig er sket på postterminalen.

Nedsættelsen af kommissionsdomstolen ligner et forsøg på at smøre ansvaret for problemerne over på de ansatte, eventuelt med nogle næser til ledende enkeltpersoner inden for post- og telegrafvæsenet.

Konsekvensen af dette vil være, at de ansatte postbude og postarbejdere kommer til

at bære følgerne af kolossale fejlinvesteringer og planlægningsfadæser. Man vil prøve at tvinge en »løsning« igennem, som i alt væsentligt består i at presse produktiviteten i vejret uden at fjerne årsagerne – det dårlige arbejdsmiljø og den dårlige tilrettelæggelse af arbejdet.

Dette kan mindretallet naturligvis ikke acceptere og indstiller derfor lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ændringsforslag

Af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Ole Henriksen (SF), Glensgård (FP) og Waldorff (VS)):

Til § 1

I *stk. 1* indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Kommissionsdomstolen skal endvidere undersøge de ledelses- og bevillingsmæssige forhold i post- og telegrafvæsenet i tiden efter 1980 og frem til lovens ikrafttræden.«

Bemærkninger

Det er fundet hensigtsmæssigt at præcisere i lovtæksten, at kommissionsdomstolen også skal undersøge de ledelses- og bevillingsmæssige forhold i post- og telegrafvæsenet i tiden efter 1980 og frem til lovens ikrafttræden.

Ninn-Hansen (KF) nfm. Collet (KF) Grove (KF) Brøndsted (V)

Svend Erik Hovmand (V) Glensgård (FP) Chr. Christensen (KrF) Nør Christensen (CD)

Erik B. Smith (S) Jytte Andersen (S) Camre (S) Knud Damgaard (S)

Henning Jensen (S) fmd. Jimmy Stahr (S) Bernhard Baunsgaard (RV)

Ole Henriksen (SF) Waldorff (VS)

Spørgsmål fra udvalget til justitsministeren tillige med dennes besvarelse heraf

Spørgsmål:

»Der ønskes udarbejdet et ændringsforslag, der indebærer, at kommissionsdomstolen skal lade sin undersøgelse udstrække til hele perioden frem til lovforslagets vedtagelse ved 3. behandling eller eventuelt lovens ikrafttræden, ledsaget af ministerens kommentarer hertil.«

Besvarelse:

1. Ifølge lovforslagets § 1, stk. 1, skal kommissionsdomstolen undersøge de ledelses- og bevillingsmæssige forhold vedrørende post- og telegrafvæsenet med udgangspunkt i rigsrevisionens beretning af 6. august 1981 om post- og telegrafvæsenets ressourceforbrug og ressourcestyring i 1980 og statsrevisorernes bemærkninger af 19. august 1981. Undersøgelsen skal særlig have til formål at klarlægge, om der foreligger fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført.

Forslaget om nedsættelsen af en kommissionsdomstol skal ses på baggrund af den anførte beretning fra rigsrevisionen og den kritik af post- og telegrafvæsenets ledelse, som statsrevisorerne bl.a. på den baggrund gav udtryk for i bemærkningerne hertil af 19. august 1981, hvori det bl.a. anføres:

»Sammenfattende må statsrevisorerne konkludere, at den i beretningen om postterminalen konstaterede meget mangelfulde planlægning og styring af dette anlægsprojekt har været gældende for store dele af den centrale postledelse. Der kan ikke gives en enkelt systematisk forklaring på forløbet. Det må blot konstateres, at den personkreds, der på ansvarligt plan har medvirket i beslutningsprocesserne i generaldirektoratet i den årrække, der har ført op til den i 1980 foreliggende situation, bærer ansvaret for, at opgaverne ikke er blevet tilfredsstillende løst.«

I justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget anføres det endvidere, at undersøgelsen vil kunne rette sig imod såvel nuvæ-

rende og tidligere ansatte i post- og telegrafvæsenets ledelse som andre, der i løbet af 1970'erne eller tidligere og frem til i dag har haft indflydelse på eller været ansvarlig for forholdene i post- og telegrafvæsenet.

Der er således intet til hinder for, at kommissionsdomstolen inddrager oplysninger fra tiden efter 1980 og frem til lovens ikrafttræden eller senere endnu, såfremt det efter domstolens opfattelse er af betydning for undersøgelsens gennemførelse.

2. Forslaget om, at kommissionsdomstolen skal lade sin undersøgelse udstrække til hele perioden frem til lovens ikrafttræden må antages at skulle forstås således, at kommissionsdomstolen skal foretage en helt generel undersøgelse af ledelsesforholdene i post- og telegrafvæsenet efter 1980 og frem til lovens ikrafttræden med henblik på at klarlægge, om der foreligger fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges gennemført.

Som det fremgår af justitsministeriets skrivelse af 1. september 1981 om, hvilke forhold der siden 1945 er blevet gjort til genstand for undersøgelse af kommissionsdomstole, er sådanne undersøgelser hidtil alene blevet taget i anvendelse i forbindelse med begivenheder, der har givet et vist grundlag for at formode, at der kunne foreligge ansvarspådragende handlinger, herunder disciplinære forseelser, for så vidt angår offentligt ansatte.

Justitsministeriets skrivelse af 1. september 1981 er optrykt side 136 ff. i Folketingstidende for 1980-81, tillæg B, fortryk blad 921.

For tiden efter 1980 foreligger der ikke undersøgelser eller oplysninger i øvrigt, der giver noget grundlag for at antage, at der foreligger omstændigheder af den nævnte karakter.

Et krav om, at kommissionsdomstolen også skal undersøge forhold, der ligger efter 1980 med henblik på »at klarlægge, om der foreligger fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar søges

gennemført«, indebærer derfor efter justitsministeriets opfattelse en væsentlig fravigelse af de hidtidige principper for anvendelse af en så alvorlig foranstaltning, som gennemførelsen af en undersøgelse ved en kommissionsdomstol må anses for at være. Der kan i den forbindelse navnlig peges på, at kommissionsdomstolen kan pålægge enhver at afgive forklaring for domstolen efter retsplejelovens regler og i øvrigt gennemføre sine undersøgelser under anvendelse af de tvangsmidler, der er tillagt de almindelige domstole i forbindelse med behandling af egentlige straffesager.

På denne baggrund må den foreslåede ændring af kommissoriet efter justitsministeriets opfattelse give anledning til principielle betænkeligheder.

Hertil kommer, at en sådan udvidelse af kommissoriet for undersøgelsen uden nogen nærmere angivelse af, hvilke omstændigheder eller spørgsmål kommissionsdomstolen skal rette sin undersøgelse imod, må antages at medføre vanskeligheder for kommissionsdomstolen med hensyn til tilrettelæggelsen og gennemførelsen af den samlede undersøgelse.

3. Et eventuelt ændringsforslag kunne udformes efter følgende retningslinjer:

I § 1, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»Kommissionsdomstolen skal endvidere undersøge de ledelses- og bevillingsmæssige forhold i post- og telegrafvæsenet i tiden efter 1980 og frem til lovens ikrafttræden.«